

IDEE

TEKST DANIËLLA VAN 'T ERVE

BEELD ANGELIEK DE JONGE



Seksganzenbord

Al dertig jaar gebruikt Marjolein Hottentot een zelfbedacht bordspel om jongeren te leren praten over seksualiteit. Nu ze het heeft laten vormgeven, kunnen ook andere leraren er gebruik van maken.

Wat is pijpen? Het meisje verschiet van kleur. “Er zijn ook verwarmingspijpen”, grapt een jongen behulpzaam. En als een vriendin haar erop wijst dat ze ook een vraag mag overslaan, zegt ze resoluut: “Nee, nee, deze weet ik.” Razendsnel geeft ze het goede antwoord en stopt het kaartje onderop de stapel. “Je zag haar daarna denken: Wow, heb ik dit gezegd? Ze was ook zo trots dat ze haar ‘escapeschijfje’ nog had”, vertelt Marjolein Hottentot. Het is een voorbeeld uit de praktijk dat precies het doel van haar ganzenbordspel schetst: op een leuke manier seksualiteit bespreek-

baar maken.

De eerste versie bedacht ze al in 1986 voor een opdracht van de lerarenopleiding gezondheidskunde en huishoudkunde. De handgeschreven kaartjes en het zelfgemaakte spelbord heeft ze daarna uitgebreid en geplastificeerd. Zo heeft ze het spel dertig jaar gebruikt in haar lessen seksuele voorlichting, onder andere op scholen voor voortgezet (speciaal) onderwijs. “Juf, mogen we het seksganzenbord weer spelen, vroegen leerlingen me vaak, zo leuk vonden ze het. Ze hebben het helpen verder ontwikkelen door zelf vragen te bedenken, zoals: Is aids je eigen schuld?”

Toen Hottentot twee jaar geleden stopte ze met lesgeven, ontstond eindelijk tijd om het spel op de markt te brengen. Met vormgever Ester Picavet bedacht ze een kleurrijk bord dat door aparte vragenkaartjes geschikt is voor kinderen van tien tot twaalf jaar, van twaalf tot vijftien jaar en voor jongeren ouder dan vijftien jaar. De pionnen zijn zaad- en eicellen en de kleur van de vakjes verwijst naar het bijbehorende kaartje. Groen zijn weet-vragen en rood vraagt om een mening. De grijze vragen gaan over zwangerschap en moeten leerlingen samen beantwoorden als ze met ‘hun’ eicel en zaadcel op hetzelfde vakje terecht komen. “Dat maakt het heel hilarisch. Oh, nu gaan we een baby maken, zeggen leerlingen dan”, vertelt Hottentot. Bij de oranje vakjes horen ganzenbordverhaaltjes in een modern jasje. Zoals: ‘Ho stop, je gebruikt geen voorbehoedsmiddel, ga drie stappen terug om condooms te kopen’, of: ‘Je bent vreselijk verliefd, gooi nog een keer’. Je mag één keer een vraag overslaan door je escapeschijfje in te zetten, je belandt in de put op het moment dat de verkering uit is en als je precies op vakje 61



komt, heb je gewonnen.

Willen winnen motiveert leerlingen, maar ondertussen oefenen ze met praten over seksualiteit. “Daardoor ontdekken ze wat hun mening is en worden ze bewust van hun grenzen en wensen en ook die van anderen. Belangrijk is dat ze ontdekken dat seksualiteit meer is dan geslachtsgemeenschap”, legt ze uit. “Ik merkte dat steeds meer leerlingen porno als voorbeeld gaan zien. Maar daarin zit nul emotie, intimiteit of romantiek. Hoe weet je wat een ander wil als je elkaar niet eens aankijkt?”

VERLEGEN

Doordat iedereen het spel al kent, is het eenvoudig in te zetten in de klas. Belangrijk is volgens Hottentot dat je als docent de veiligheid waarborgt. De handleiding geeft daar tips voor, bijvoorbeeld dat je zelf de groepjes indeelt en afsprekt dat niets wordt doorverteld of belachelijk wordt gemaakt. “Iedereen vindt het spannend, maar de een is verlegener dan de ander, heeft meer ervaring of weet meer. Het is dan goed om te benadrukken dat dat helemaal niet erg is, omdat het spel juist

Idee: Maak seksualiteit op een leuke manier bespreekbaar



bedoeld is om van elkaar te leren”, vertelt ze. “Als iemand echt te verlegen is om over seksualiteit te praten, kun je ervoor kiezen om tweetallen te maken. Het met elkaar moeten overleggen over een antwoord, is dan een heel goede oefening.” Sinds een half jaar is het spel op de markt voor 89 euro. Het wordt in eigen beheer uitgegeven. In Hottentots woonboot liggen 180 dozen opgestapeld, de rest is in opslag. “Het was ontzettend spannend om duizend exemplaren te bestellen, maar gelukkig beginnen de bestellingen binnen te lopen”, vertelt ze. “Het spel kan prima als aanvul-

Oud-docent Marjolein Hottentot: “Het is belangrijk dat leerlingen ontdekken dat seksualiteit meer is dan geslachtsgemeenschap.”



ling op andere methodes worden ingezet of tijdens lessen burgerschap bijvoorbeeld. Ik ben nu bezig met een versie voor jongeren met een beperking. Ik hoop vooral dat er zoveel mogelijk leerlingen mee gaan spelen.”